

Põhja-lirimaa

Kohtukorraldus liikmesriikides - Põhja-lirimaa

Sellel lehel antakse ülevaade Põhja-lirimaa kohtutest.

Kohtukorraldus – kohtusüsteemid

Ühendkuningriigis on kolm jurisdiktsiooni: Inglismaa ja Wales, Šotimaa ja Põhja-lirimaa.

Kohtute liigid – lühikirjeldus

Ülemkohus (*Supreme Court*)

2009. aastal võttis uus Ühendkuningriigi Ülemkohus üle ülemkoja apellatsioonikomisjoni (*Appellate Committee of the House of Lords*) jurisdiktsiooni. Samuti võttis ülemkohus üle riiginõukogu kohtukomitee (*Judicial Committee of the Privy Council* – kõrgeim apellatsioonikohus mitmes sõltumatus Rahvaste Ühenduse riigis, Ühendkuningriigi ülemereterritooriumidel ja Briti sõltkondades) piirkondlikud funktsioonid.

Ülemkohus on Ühendkuningriigi kõrgeim apellatsioonikohus nii kriminaal- kui ka tsiviilasjades, ehkki Šoti kriminaalasju ei saa ülemkohtusse edasi kaevata. Selliseid kohtuasju lubatakse ülemkohtusse edasi kaevata vaid juhul, kui need hõlmavad üldsusele olulisi õigusküsimusi.

Apellatsioonikohus (*Court of Appeal*)

Apellatsioonikohus menetleb kroonikohtu kriminaalapellatsioone ja kõrgema astme kohtu tsiviilapellatsioone.

Kõrgema astme kohus (*High Court*)

Kõrgema astme kohus menetleb tsiviilasju ja kriminaalapellatsioone ning samuti on tal volitused vaadata läbi eraisikute või organisatsioonide hagisid, et teha kindlaks, kas nad on tegutsenud seaduse alusel ja õiglaselt. Kõrgema astme kohus menetleb tavaliselt kohtuasju, mille hagi väärtus ületab 30 000 naela. Mõnel juhul võidakse 30 000 naela ületava väärtusega hagi saata kõrgema astme kohtust maakohtusse ning samamoodi võidakse alla 30 000 naela jääva väärtusega hagi saata maakohtust kõrgema astme kohtusse.

Kõrgema astme kohtul on kolm kolleegiumi.

- Perekonnaasjade kolleegium (*Family Division*) - menetleb keerulisi lahutus-, eestkoste-, lapsendamis-, koduvägivalla jms asju. Samuti menetleb kolleegium rahukohtute ja maakohtute apellatsioone abieluasjades, psüühikahäiretega isikuid hõlmavaid kohtuasju ja lihtsaid pärandvaraasju.
- Kuninganna kohtu kolleegium (*Queens Bench Division*) - menetleb suuri ja/või keerulisi hüvitisnõudeid. Samuti menetleb see piiratud hulgal rahukohtute või kroonikohtute apellatsioone, vaatab läbi organisatsioonide hagisid, et teha kindlaks, kas nad on tegutsenud seaduse alusel, ning menetleb laimuhagisid.
- Lordkantsleri kantselei kolleegium (*Chancery Division*) - menetleb krediidasju, vaidlustatud testamentide, tegevust lõpetavate ettevõtete, pankrottide, hüpoteekide, heategevusühingutega, vaidlustatud tuluga (tavaliselt tulumaksuga) seotud kohtuasju jms.

Kroonikohus (*Crown Court*)

Kroonikohus menetleb järgmisi kohtuasjade liike:

- raskemad kuriteod, mida arutavad kohtunik ja enamikul juhtudel vandekohus;
- rahukohtute süüdimõistvad kohtuotsused, mis saadetakse edasi kroonikohtusse karistuse mõistmiseks.

Kroonikohus mõistab karmimaid vabadusekaotuslikke karistusi ja trahve kui rahukohus.

Maakohus (*County Court*)

Maakohtud menetlevad tsiviilasju, mida arutab kohtunik või piirkonnakohtunik. Nad menetlevad tavaliselt kohtuasju, mille hagi väärtus jääb alla 30 000 naela (või alla 45 000 naela varahagide korral). Suurema hagiväärtusega kohtuasju arutatakse kõrgema astme kohtus – vt eespool. Kõigi tarbijakrediidiseadusega reguleeritud laenulepingutest tulenevate nõuete menetlemist nende väärtusest olenemata tuleb alustada maakohtust.

Näiteid maakohtus menetletavatest asjadest:

- üürileandja ja üürniku vahelised vaidlused: näiteks omandi- (väljatõstmine), üürivõlgade- või remondivaidlused;
- tarbijavaidlused: näiteks ebakvaliteetsed kaubad või teenused;
- isikukahjunõuded (ettevaatamatusest põhjustatud kahju): näiteks liiklusõnnetused, kõnniteeaukudesse kukkumine või tööõnnetused;
- vastuväideteta lahutusasjad, kuid neid menetletakse ainult mõnes maakohtus;
- rassilist ja soolist diskrimineerimist käsitlevad kohtuasjad;
- võlaprobleemid: näiteks võib kohtusse pöörduda võla tasumist taotlev võlausaldaja;
- töösuhtest tulenevad probleemid: näiteks väljamaksmata palkade või töölt etteteatamata vabastamise hüvitamisega seotud vaidlused;
- rahukohtute apellatsioonid, mida menetleb kohtunik (ja vähemalt kaks kohtukaasistajat, kui süüdistatav on alaealine).

Väiksemad kohtuvaidlused

Ka väiksemaid kohtuvaidlusi lahendatakse maakohtus. Üldiselt hõlmavad väiksemad kohtuvaidlused nõudeid, mille väärtus ei ületa 3000 naela.

Rahukohus (*Magistrates' Court*)

Rahukohtud menetlevad kriminaal- ja mõningaid tsiviilasju. Kohtuasju arutab piirkonnakohtunik (rahukohus).

- Kriminaalasjad rahukohtus
Rahukohtud menetlevad kriminaalasju, milles süüdistataval ei ole õigust kohtumõistmisele vandekohtu osalusel. Selliseid kuritegusid nimetatakse väärtegedeks. Maksimaalne karistus väärtegede eest on kuus kuud vangistust ja/või kuni 5000 naela suurune trahv.
Samuti tegelevad rahukohtud süütegudega, mille korral on süüdistataval õigus valida õigusemõistmine vandekohtu osalusel, kuid ta otsustab rahukohtusse pöördumise kasuks. Kui süüdistatav otsustab vandekohtu osalusel toimuva õigusemõistmise kasuks, saadetakse kohtuasi edasi kroonikohtusse.
- Noortekohus (*Youth Court*)
Noortekohus tegeleb 10–17-aastaste noortega, kes on pannud toime kuriteo. Noortekohus on rahukohtu osa ning kohtuasju arutab piirkonnakohtunik (rahukohus) ja veel kaks erikoolitusega kohtukaasistajat. Kui nooruk mõistetakse süüdi väga raskes kuriteos, mille eest on täiskasvanule karistuseks ette nähtud 14aastane või pikem vangistus, võib noortekohus saata ta õigusemõistmiseks kroonikohtusse.
- Tsiviilasjad rahukohtus
Rahukohtud menetlevad piiratud arvul järgmisi tsiviilasju:
  - mõned tsiviilvõlad: näiteks tulumaksu-, riiklike kindlustusmaksete, käibemaksu-, muud maksuvõlgnevused;
  - litsentsid: näiteks kõrtsi- ja klubilitsentside väljastamine, uuendamine ja tühistamine;
  - mõned abieluasjad: näiteks abikaasa ülalpidamise ja abielupaari elukohast väljakolimise seotud vaidlused;
  - laste heaoluga seotud asjad, näiteks kohaliku omavalitsuse hooldus- või järelevalvekorralduste, lapsendamismenetluste ja elukoha määramise korraldustega seotud vaidlused.

Koronerikohtud (*Coroners' Courts*)

Uurivad ootamatute, vägivaldsete või ebaloomulike surmajuhtumite asjaolusid.

Kohtute hierarhia

Täpsemad üksikasjad ja Põhja-lirimaa kohtute struktuuri diagrammi leiate [Põhja-lirimaa kohtuteenistuse](#) veebisaidilt.

Kohtute haldamine

Põhja-lirimaa jurisdiktsioonis vastutab kohtute haldamise eest [Põhja-lirimaa kohtuteenistus](#) (*Northern Ireland Courts and Tribunals Service*).

Kohtuteenistus:

- pakub haldustuge Põhja-lirimaa kohtutele ja kohtunikele;
- pöörab Kohtuotsuste Täitevbüroo keskse täitevteenistuse kaudu täitmisele tsiviilkohtute otsuseid.

Lingid

[Põhja-lirimaa kohtuteenistus](#)

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Viimati uuendatud: 28/08/2018